

**ПОЛТАВЩИНА
В ОБЛИЧЧЯХ -
ІЗ СИВОЇ ДАВНИНИ
ДО НАШИХ ДНІВ**

Терещенков Олександр

Т35 Полтавщина в обличчях – із сивої давнини до наших днів – Гадяч: КП «Видавництво «Гадяч», 2025 – С. 416 + фото, іл.

Висловлюю щиру вдячність за підтримку у виданні цієї книги Вітрику Віталію Григоровичу – генеральному директору української нафтосервісної компанії «Бурова техніка», Сурженку Олександрю Васильовичум – головному диригенту оркестру Полтавського академічного обласного музично-драматичного театру імені Миколи Гоголя, Турчину Дмитру Михайловичу – приватному підприємцю.

Полтавська земля особлива – і у прямому, і у переносному сенсі. У прямому – це найродючіші чорноземи світу, які при дбайливому до них відношенні можуть давати фантастичні високоякісні врожаї найзатребуваніших людством сільськогосподарських культур. У переносному – жодна інша не дала стільки талановитих людей – беззаперечний факт. Причому, це стосується не тільки письменників, але і креативних, геніальних людей у всіх сферах людської діяльності. Як-то кажуть, від Землі до космосу. Впевнений, якщо взяти площу землі, на якій була історично розташована Полтавщина, і поділити її на кількість видатних людей, яких вона дала Україні та світу – отримаємо показник чи не найвищий у світі. Полтавщина має всі підстави претендувати на звання душі і серця нашої української нації не тільки на території нашої держави, а і в усьому світі, куди різні життєві обставини занесли наших людей. Нинішнім і прийдешнім поколінням, хто має за честь жити тут, на Полтавщині, є ким і чим пишатися.

Коли телеканал «Інтер» у 2007-2008 рр. проводив акцію по визначенню 100 великих українців всіх часів, то до цього переліку увійшли й видатні особистості, пов'язані з Полтавщиною:

СКОВОРОДА Г. С. (№4)	СИМОНЕНКО В. А. (№72)
ЛЕСЯ УКРАЇНКА (№5)	КИРИЧЕНКО Р. О. (№74)
ГОГОЛЬ М. В. (№18)	БЛОКУР К. В. (№85)
ПЕТЛЮРА С. В. (№26)	СУХОМЛИНСЬКИЙ В. О. (№86)
КОТЛЯРЕВСЬКИЙ І. П. (№29)	МАКАРЕНКО А. С. (№87)
ПИЛИП ОРЛИК (№36)	КАЛНИШЕВСЬКИЙ П. І. (№88)
ВЕРНАДСЬКИЙ В. І. (№39)	ПІДДУБНИЙ І. М. (№91)
ЛИСЕНКО М. В. (№41)	КОШОВИЙ О. В. (№95)
КОВПАК С. А. (№42)	ОСТАП ВИШНЯ (№97)
ГОНЧАР О. Т. (№71)	

3

Тільки діячів у галузі літератури Полтавщина дала світові понад 1000 чоловік.

Створюючи цей, далеко не повний, календар про людей, події, об'єкти загальнонаціональної спадщини, пов'язані з Полтавщиною, ловлю себе на думці, що у майбутньому Президентом України повинна стати людина, яка народилась і виросла саме тут, на землі, сини якої показували всьому світу приклади самопожертви, титанічної праці заради майбутнього процвітання українства в усьому світі. Людина, про яку так талановито сказав виходець з полтавської землі Василь Симоненко:

*Я не був за дальніми морями,
Чужих доріг ніколи не топтав –
В своїм краю під буйними вітрами
Щасливим я і вільним виростаю.*

Чи народилась вже така Людина? Важко сказати. Але сподіваюсь, що вона прочитає цю книгу і зробить належні для себе (і для нас!) висновки. Будемо чекати...

Євген Олександрович Адамцевич

(*19 грудня 1903 (1 січня 1904), Солониця – †19 листопада 1972, Холмівка) – сліпий бандурист, віртуозний виконавець українських народних пісень, автор «Запорозького маршу».

Народився в с. Солониці під Лубнами у родині станційного службовця. На другому році життя від вітряної віспи втратив зір. В одинадцять років його віддали до школи сліпих у Києві, де він зарекомендував себе як один з найкращих учнів. Але, переїхавши із Солониці в Ромни, батьки забрали сина додому.

Виступав з 1927 р. в складі Миргородської капели бандуристів та самостійно. Пережив 1930-ті рр. – часи фізичного винищення кобзарства та бандурництва. Учасник Республіканської наради кобзарів та лірників 1939 р. в Києві, а в 1940 р. – Всесоюзної наради народних співців у Москві.

У важкий післявоєнний період, на схилі літ, не маючи офіційного трудового стажу, залишився без пенсії і, отже, без засобів для існування. Бандуристу доводилося грати на роменському базарі, аби прогодувати сім'ю, в якій росло три доньки. Жив із гри та співу. Але радянська влада трактувала це як жебрацтво й постійно переслідувала митця. Були випадки, що його, сліпого, міліціонери вивозили далеко від міста і полишали одного на безлюдді. Траплялося, що й саджали під арешт. У 1969 р. з групою народних співців з місцевих капел успішно виступав у Івано-Франківській, Тернопільській та Львівській областях, а незабаром в Москві (1970) та в Ленінграді (1971). Влітку 1971 та 1972 р. виступає на Чернечій горі, біля могили Тараса Шевченка.

Із настанням у 1972 р. нової хвилі репресій і утисків української культури, поволі згорало свою діяльність і кобзарське об'єднання. Хворий Адамцевич із дружиною переїхав до дочки в село Холмівку. Там і помер 19 листопада 1972 р. на 68 році життя. Похований на місцевому кладовищі.

Тривалий час мелодія «Запорозького маршу» була забороненою. У публікаціях про кобзаря можна зустріти такий факт, що в 60-х роках минулого століття з благословення першого секретаря ЦК КПУ П. Ю. Шелеста «За-

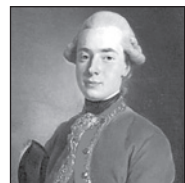
порозький марш» уперше прозвучав офіційно у палаці «Україна» під час святкового концерту після закінчення одного з зібрань українських комуністів і викликав таку бурхливу овацію, що виконавцю довелося тричі повторити музичний шедевр. «Запорозький марш» найбільше відомий у обробці Віктора Гуцала, який за одну ніч опанував мелодію маршу, додавши до нього одне «колінце» з пісні «Ой на горі та женці жнуть», яке органічно впелось у мелодію маршу.

За легендою, «Запорозький марш» написав Людвіг ван Бетховен на замовлення останнього гетьмана України Кирила Розумовського.

Бетховен – ключова фігура класичної музики, присвятив симфонію №5 («Так доля стукає у двері») та симфонію №6 другові і меценату графу Андрію Розумовському, синові останнього гетьмана України.

Амвросій Лук'янович Метлинський

(*1814, с. Сарі, Гадяцький повіт, Полтавська губернія – †29 липня 1870, Ялта) – український поет і етнограф, фольклорист, перекладач, видавець, професор Харківського (1848 – 1849) та Київського (1849 – 1854) університетів.

Народився в родині дрібного поміщика. Навчався у Гадяцькій повітовій школі, а потім у Харківській гімназії та університеті. У серпні 1837 року працював помічником бібліотекаря університетської бібліотеки у Харкові. У 1839 році затверджений магістром політичних наук і призначений ад'юнктом по кафедрі російської словесності Харківського університету.

Харківський університет у XIX ст.

В квітні 1850 року переведений до університету Св. Володимира у Києві, де отримав ступінь доктора слов'яноросійської філології. В січні 1854 року повернувся до Харківського університету, де й працював до 1858 року. Саме з Харківським університетом пов'язана його діяльність як збирача українського фольклору.

Після 1858 року жив у Женеві, Сімферополі, Ялті. Останні роки життя провів у Криму (Ялта), де тяжко

5

хворів. 17 липня 1870 року покінчив життя самогубством – прострелив собі лівий бік і через два тижні помер.

Друкувався під псевдонімом Амвросій Могила. Поетична творчість Метлинського сприяла розвитку в українській поезії таких жанрів, як сонет, балада.

Сонет – ліричний вірш п'ятистопного або шестистопного ямбу. Визнаним «королем» сонетів був Вільям Шекспір.

Балада – жанр фантастичного, героїко-історичного, соціально-побутового характеру з драматичним сюжетом (Р. Бернс, Шиллер, Т. Шевченко, А. Міцкевич і інші).

РІДНА МОВА

Рідна мова, рідна мова!
Мов замер без тебе я!
Тільки вчу: рідне слово
Обізвавалось, мов сім'я.
Обізвався батько рідний,
Що умер за козаків;
Мов народ, учулось, бідний
Застогнав із-під ляхів!
І здається: кінь ретивий
Топче наших ворогів;
І бачся: Дніпро спесивий
Спину гне з-задня човнів.

Понеслися наші хлопці,
За шуміла хвиля гень...
І при місяці, й при сонці,
Ідуть ніччю, їдуть вдень!
Було щастя, були чвари,
Все те геть собі пішло;
І як сонце із-під хмари –
Рідне слово ізійшло.
Прийняло козачі річі,
Регіт, жарти, плач, печаль;
Озоветься як із Січі:
Стане сміх і стане жаль!

Степан Йосипович Шкурат

*3.01 1886, Кобеляки, нині – Полтавська обл. –

†26 лютого 1973, Ромни Сумської обл.) –

український актор театру і кіно. Заслужений артист РРФСР (1935). Народний артист УРСР (1971).

Був батраком, пічником, досконало володів спеціальністю муляра. Ні акторської, ні музичної освіти не мав. З 1905 року жив в Ромнах Сумської області. З того ж року – артист самодіяльності, з 1910 р. – актор Ро-

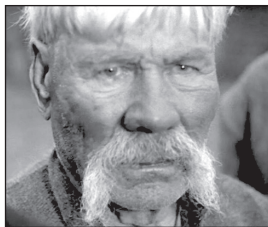
менського народного музично-драматичного театру. У 1928 р. прямо з депо, де працював, був відкликаний режисером Іваном Кавалерідзе до Одеси для зйомок у дебютному фільмі Кавалерідзе «Злива», в якому Шкурат виконав роль Івана. 1929 р. познайомився з режисером Олександром Довженком, який запросив його на роль Опанаса Трубенка у фільмі «Земля». Актор так входив в образ, що плакав на зйомках похорону сина Опанаса Василя, як на справжньому похороні, і не слухав напученням, що це тільки акторська гра.

Фільм мав грандіозний успіх у Європі, тоді як в Україні він був заборонений. У Венеції італійські кінематографісти називають Довженка «Гомером кіно». А ось у Радянському Союзі стрічку реабілітують лише 1958 року після міжнародного референдуму в Брюсселі, де вона увійде до числа 12 найкращих фільмів всесвітньої історії кіно. Стрічку «Земля» Олександра Довженка кінокритики вважають однією з найкращих за всю історію людства.

- 6 Довженко вважав Шкурата уособленням образу українського селянина і знімав його далі: у фільмах «Іван» (1932), «Аероград» (1935), «Щорс» (1939). Однією з помітних робіт актора стала роль денщика Потапова у фільмі братів Васильєвих «Чапаєв» (1934). 1935 р. Шкурат став народним артистом РРФСР. Того ж року І. Кавалерідзе запросив його на зйомки фільму «Наталка Полтавка» (за оперою М. Лисенка) на «молоду» для нього роль Миколи. Степан Йосипович довго сумнівався. Потім, порадившись з Кавалерідзе, погодився. Фільм вийшов 1936 р. і 21 день не сходив з екранів в США, що було своєрідним рекордом. Проти його участі у фільмі-опері того ж Кавалерідзе «Запорожець за Дунаєм» (по однойменній опері Семени Гулака-Артемовського) були деякі заперечення – хотіли узяти оперного співака, але Шкурат пройшов спеціальний оперний курс навчання, витримав іспит і в результаті отримав роль. Таку могутню дію надавав його драматичний таланти і голос.

Після війни знімався мало, в основному, в епізодах. Останньою помітною його роботою стала роль Явтуха в екранізації гоголівського «Вія».

Критик Дем'ян Бєдний звинувачував Довженка в нехтуванні висвітленням класової боротьби, пантеїзмі та біологізмі, в захисті куркулів та оспівуванні жорби за минулим, дореволюційним часом.

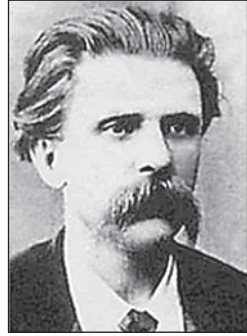
Довженко пише в «Автобіографії» про те, що сталося з ним після випуску «Землі»: «Радість творчого успіху була жорстоко принижена фейлетоном Дем'яна Бєдного. Я буквально посивів і постарів за кілька днів. Це була справжня психічна травма. Спочатку я хотів був умерти».

Павло Гнатович Житецький

(*4 січня 1837, Кременчук – †18 березня 1911, Київ) – український мовознавець, лексикограф, педагог і громадський діяч.

Освіту розпочав у Полтавській семінарії, згодом навчався в Київській духовній академії (1857–1860), 1860–1864 – на історико-філологічному факультеті Київського університету.

Павло Житецький – один із основоположників українського мовознавства; йому належать глибокі дослідження з історії української мови, літератури і фольклору (писав українською мовою). Це, передусім, перша в українському мовознавстві велика праця з історії фонетики української мови «Нарис звукової історії малоруського наріччя» (1876), у якій поставлено і частково розв'язано ряд питань, зокрема про занепад редукованих «ъ» та «ь», про звукову природу «ѣ» та перехід його в «і» тощо.

Досліджував історичну фонетику української мови, зокрема таку її пам'ятку, як Пересопницьке Євангеліє (1556 – 1561). У розвідці «Опис Пересопницького рукопису XVI ст.» (1876) розкрив мовні та палеографічні особливості пам'ятки і виявив багато рис живого народного мовлення, показавши велике значення її для вивчення історії української літературної мови. Досліджував граматичні форми Ізборника Святослава 1073 р. Першим показав значення «Енеїди» Котляревського для формування нової української літературної мови. Автор шкільних підручників: «Теорія твору з хрестоматією» (1895), «Теорія поезії», «Нариси з історії поезії» (обидва – 1898), які не раз перевидавалися. Брав активну участь у виробленні норм українського правопису.

✓ **Микола Лисенко назвав його «гросмейстером від філології». Це був видатний український вчений. Разом з тим був і живим, чутливим громадянином своєї батьківщини, який болів її болями, хто на собі відчує до певної міри її гірку долю... Його особистість, погляди і діяльність заслуговують якнайширшої популярності.**

Активний учасник українського політичного руху, член київської «Громади», співробітник «Кіевской Старини». У дискусії щодо «теорії» Михайла Погодіна про нібито російськість княжого Києва відстоював думку, що Київська Русь – це держава українського народу, що традиції культури й побуту тут не переривалися у всі часи, а риси української мови наявні ще у письмових джерелах XII – XIII ст. Перший історик української літературної мови Павло Житецький написав близько 30 праць, якісно новаторських і таких, що визначали дальший шлях розвитку української лінгвістики. За видатні заслуги в галузі філології Петербурзька Академія наук у 1898 р. обрала Житецького своїм членом-кореспондентом.

✓ **«Якщо хочете працювати для українського народу, ставайте першорядними вченими й пишіть ваші праці по-українському. Тоді поневолі й чужі вивчатимуть українську мову, щоб ознайомитися з вашими працями».**
(Житецький Павло Гнатович).

«Троє імен становлять вершину українського мовознавства передреволюційних часів: Павло Житецький, Кость Михальчук і Олександр Потебня» (Ю. Шевельов).

Василь Миколайович Верховинець

(справжнє прізвище Костів) (*5 січня 1880 – †1938) – перший теоретик українського народного танцю; український композитор, диригент, балетмейстер, хореограф, музикознавець і етнограф.

Постановник першого українського балету «Пан Каньовський» М. Вериківського, танцювальних сцен у «Наталці Полтавці» М. Лисенка. Синтезував народний танець з технікою класичної європейської хореографії. Автор першого українського посібника з хореографії «Теорія українського народного танку» (1919). Розробив метод розшифровки танцю на папері, записував традиційні танці з численних сіл тощо. Був засновником сучасного тричастинного гопака. У 1923 р. публікується збірка дитячих ігор з піснями «Весняночка», в якій викладається методологія роботи з дітьми. У 1920 – 1932 рр. керував кафедрою мистецтвознавства Полтавського інституту народної освіти.

У 1930 Василь Миколайович у Полтаві створює «Жінхоранс» – жіночий колектив театралізованого співу. Український танцівник і хореограф Павло Вірський писав: «Здобутки створеного ним вокально-хореографічного ансамблю «Жінхоранс» – це наша класика. Кращі традиції «Жінхорансу» свято шанують усі танцювальні колективи України».

У 1927 і 1932 рр. його заарештовували у Полтаві по звинуваченню у приналежності до СБУ, але за відсутністю доказів він був звільнений. (СБУ, (Спілка визволення України) – неіснуюча антирадянська організація, вигадана ОДПУ СРСР для судового процесу з дискредитації української наукової інтелігенції). 23 грудня 1937 р. його знову заарештували, як активного учасника контрреволюційної націоналістичної організації. Після нещадних багатогодинних допитів Верховинець визнає себе винним і стверджує, що у 1919 р. в Полтаві брав безпосередню участь в організації повстанського виступу проти Радянської влади. В. М. Верховинця засудили до розстрілу.

Великий терор – масштабна кампанія масових репресій, що була розгорнута в СРСР у 1937 – 1938 рр. з ініціативи керівництва СРСР й особисто Сталіна для ліквідації реальних і потенційних політичних опонентів, залякування населення, зміни національної та соціальної структури суспільства. Наслідками комуністичного терору в Україні стало знищення політичної, мистецької та наукової еліти, деформація суспільних зв'язків, руйнування традиційних ціннісних орієнтацій, поширення суспільної депресії й денаціоналізація. За період Великого терору на території УРСР, за оцінками істориків, було засуджено 198 918 осіб, з яких близько двох третин – до розстрілу. Решту було відправлено до в'язниць та таборів (інші заходи покарання охоплювали менше 1%, звільнено було тільки 0,3%). Починаючи з 1929 р., на Полтавщині було репресовано більше 400 тис. жителів. Будинок колишнього земського банку по вул. Жовтневій перетворився у найжахливіше місце у Полтаві. Тут у приміщенні обласного управління НКВС слідчі жорстоко катували невинних громадян. Пік кривавої вакханалії припадає на другу половину 1937-го – першу половину 1938 р. Тоді на території області було заарештовано 12469 чоловік.

6 СІЧНЯ

Микола Миколайович Гришко

(*6 січня 1901, Полтава – †3 січня 1964) – український ботанік, дійсний член Академії Наук УРСР з 22 лютого 1939 року. Автор понад 50 праць з генетики, селекції, акліматизації та інтродукції рослин, проблем статі вищих рослин.

Народився в сім'ї військових у Полтаві. У 1925 році, з відзнакою закінчивши Полтавський сільськогосподарський інститут, Микола, як один із найталановитіших випускників, продовжує навчання на педагогічному факультеті Київського сільськогосподарського інституту. Здобувши і педагогічну освіту, поєднує наукову і педагогічну діяльність. За період викладання у вищій школі Гришко опублікував підручник «Курс загальної генетики» (1933), а в співавторстві з професором Л. М. Делоне «Курс генетики», який у 1948 році був перевиданий у Югославії.

Після створення у 1931 р. у Глухові Всесоюзного науково-дослідного інституту конопель (на базі будинку магната Терещенко), в якому Гришко очолив відділ генетики і селекції, працює над розв'язанням проблеми коноплярства – виведенням нових сортів конопель, придатних для механізованого збирання. Виведений ним сорт конопель «ОСО-72» за виходом волокна (35-40

%) перевищував культивовані тоді сорти, давав можливість механізувати збирання конопель. А загалом врожайність насіння зросла в 120 разів.

9

Його працю високо оцінили і у 1936 році нагородили орденом Леніна. Коли Сталін побачив ім'я Гришка у списку тих, кого мали нагородити орденом «Знак Пошани», він написав: «За особливі досягнення і заслуги у виведенні конопель академіка Гришка нагородити орденом Леніна». У тому ж році Гришку присуджено вчений ступінь доктора сільськогосподарських наук без захисту дисертації. Через рік він отримав звання професора. Вже в 1939 році Миколу Гришка обирають дійсним членом Академії Наук УРСР і доручають керівництво Інститутом ботаніки Академії Наук.

Українській науці довелося пережити трагічний період, зумовлений ідеологічною боротьбою антинаукових сил, які зумів організувати Трохим Лисенко. Це він твердив, що «науку може рухати вперед і звичайний колгоспник».

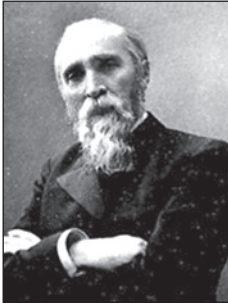

Трохим Денисович Лисенко – радянський агроном українського походження, засновник псевдонаукового напрямку в біології – мічуринської агробіології.

Не залишився осторонь цієї боротьби у науці й Гришко. Він був одним з тих, хто активно боровся з апологетами Лисенка і ніколи не відмовлявся від своїх наукових переконань. За це його звільнили від виконання обов'язків голови Відділу сільськогосподарських наук». Але залишилось його дітище – Ботанічний сад, відкритий у 1964 році. Зазначимо, що за особистої участі Гришка сюди було завезено понад 800 сортів троянд, бузку та інших оранжерейних рослин з Німеччини. Академік Патон вважав, що саме на таких подвижниках і трималася Академія Наук.

Не вчіть яблуню яблука родити, а гоніть від неї свиней. Г. Сковорода.

Анастасій Єгорович Зайкевич

(*грудень 1842, х. Матяшівський, нині – с. Матяшівка Лубен. р-ну Полтав. обл. – †1931, м. Лубни) – вчений-агроном, фізіолог рослин, помолог та етнограф один із організаторів аграрної дослідної справи в Україні.

Народився в Лубнах у дворянській сім'ї. Закінчив Київське. військово училище, університет в Одесі (1870), де був залишений для підготовки до професорського звання. 1872 – 74 перебував у науковому відрядженні за кордоном. Від 1876 працював у Харківському університеті: 1877 – 1915 – завідувач кафедрою агрономії, організував агрономічну лабораторію; 1915 – 30 – завідувач відділу рільництва Солоницівської селекційної дослідної станції (Лубенський. р-н). 1916 – співзасновник Лубенської дослідницької станції лікарських рослин (нині Дослідна станція лікарських рослин Інституту агроекології і біотехнології УААН).

Почесний член Полтавського сільськогосподарського товариства (1886). Впродовж 1881 – 93 створив 33 дослідницьких поля у різних губерніях; брав участь в організації мережі дослідницьких полів Всеросійського товариства цукровиків.

✓ **Зайкевич вважається батьком сільськогосподарської дослідної справи, продовжувачем наукової ініціативи Д. Менделєєва. 1891 розробив перший програмний документ, який визначає розвиток буряківництва, зокрема такі його засади, як рядкове внесення суперфосфату, селекція й насінництво цукр., напівцукр. та корм. буряків. Вивчає фізіологію дихання коріння рослин. Співатор сорту люцерни Грім-Зайкевича та автор сорту м'яти Мітчам.**

10 Увага науковця була звернута до агротехніки, селекції та насінництва цукрових буряків, підбору кращих сортів зернових, картоплі, проблеми дослідження кормів. Йому належить заслуга у виведенні високоврожайних цукристих сортів цукрових буряків, удосконаленні методів їх технологічної оцінки, у розробці першого наукового засобу місцевого внесення добрив, здійснення акліматизації одного із найрентабельніших і найпоширеніших нині сортів гібридної «люцерни Зайкевич», доведення можливості отримання високосортних тютюнів.

Діяльність Зайкевича мала величезне значення для народного господарства. Завдяки йому була створена широка мережа дослідних полів і селекційних станцій. Серед яких – Полтавське дослідне поле (1884) (нині Полтавська сільськогосподарська станція ім. М. І. Вавілова). За його активної участі у 1916 р. була організована перша дослідна станція по культурі лікарських рослин у Лубнах (нині – Українська зональна дослідна станція лікарських рослин).

Записував народні пісні Лубенщини для М. Лисенка, пропагував творчість Т. Шевченка. Досліджував гончарні промисли.

✓ **Зайкевич – співзасновник Миргородського керамічного технікуму (1896).**

Полтавське губерньське і миргородське повітове земство в 1880 році оголосили збір коштів у межах Полтавського краю на будівництво керамічного навчального закладу. Полтавські земці звернулися до царя Олександра II, який за кілька днів до своєї загибелі санкціонував 14 лютого 1881 збір коштів на будівництво навчального закладу.

Іменний покажчик

А

Адамцевич Євген – кобзар, 1.01
Азерська Єлизавета – співачка, 29.02
Аксентьева Зінаїда – геофізик, 25.07
Амвросимов Михайло – архітектор, 18.05
Антонець Семен – аграрій, 20.08
Андрузький Георгій – громад. діяч, 22.12
Амбодик-Максимович Нестор – лікар, 27.10
Арандаренко Микола – історик, етнограф, 28.06
Ашкаренко Григорій – актор, 5.06
Афанасьєв-Чужбинський Олександр – письменник, 12.03
Артеменко Петро – поет, 2.05
Апостол Данило – гетьман, 14.12
Афанасій – церковний діяч, 6.12
Антоненко-Давидович Борис – письменник, 23.07
Амвросій – архієпископ, 12.08
Андрієнко Микола – солдат, 15.09
Ахшарумов Дмитро – музикант, 20.09

Б

Боровиковський Левко – поет, 22.02
Білиловський Кесар – поет, 4.03
Білаш Олександр – композитор, 6.05
Будяк Юрій – письменник, 17.05
Богодайко Євгеній – спортсмен-паралімпієць, 27.04
Блох Леонора – скульпторка, 24.04
Береговий Георгій – космонавт СРСР №12, 15.04
Барка Василь – письменник, 16.07
Бондарець Ганна – килимарниця, 15.07
Бабак Іван – льотчик-ас, герой, 26.07
Байрак Олена – біолог, бард, 7.08
Бутовський Олексій – один з засновників МОК, 9.06
Боголюбов Микола – фізик, математик, 21.08
Білик Іван – письменник, фольклорист, 2.09
Білоусько Іван – герой-танкіст, 29.10
Башкірцева Марія – художник, письменниця, 31.10
Бразоль Григорій – предводитель дворянства, 30.10
Бугаєць Дмитро – промисловець, 2.11
Бен-Цві Ісхак – президент Ізраїлю, 24.11
Білокур Катерина – художниця, 7.12
Брюховецький Іван – гетьман, 18.03
Бочарова Ніна – олімп. чемпіонка, 31.08
Богомолець Софія – революціонерка, 27.09
Брикулець Віктор – художник, 23.11

В

Василенко Петро – поет, 19.07
Величко Самійло – козацький літописець, 11.02
Василенко Віктор – етнограф, 12.02
Вернадський Володимир – природознавець, етнограф, 28.02
Вишневий Григорій – поет, 16.04
Верховинець Василь – хореограф, 5.01
Вересай Остап – кобзар, 21.01
Волков Василь – художник, 2.04
Василій – церковний діяч, 4.04
Виговський Іван – гетьман, 4.05
Вишинецька (Могилянка) Раїна – меценатка XVII століття, 20.04
Венгеров Семен – літературознавець, 17.04
Воблій Костянтин – економіст, 27.05
Волкова Віра – актриса, 25.06
Віцько Іван – майстер по порцеляні та кераміці, 16.06
Верменич Андрій – актор, 4.07
Ватуля Олексій – актор, 2.08
Верменич Володимир – композитор, 3.08
Воздвиженський Іван – купець першої гільдії, 22.08
Вер (Черевко) Віктор – поет, 7.10
Васильківський Сергій – художник, 19.10
Величковський Петро – церковн. діяч, 15.11
Вишня Остап – письменник-гуморист, 13.11
Вайнгорт Лев – архітектор, 10.12
Вітрик Віталій – генеральний директор «Бурова техніка», 23.02

Г

Горленки – родина, 22.09
Герої України (15) з Полтавщини, які загинули у війні з загарбницькою росією, 27.02.
Григорович Василь – мистецтвознавець, 19.11
Гришко Микола – ботанік, 6.01
Гладкий Гордій – хоровий диригент, 16.01
Гурамівські Давид – поет, 22.01
Горліс-Горський – громадський та військовий діяч, 26.01
Гребінка Євген – байкар, 2.02
Гнедич Микола – письменник, 13.02
Грабянка Григорій – діяч доби Гетьманщини, 14.02
Глібов Леонід – байкар, 5.03
Глоба Іван – писар Запорозької Січі, 8.03
Голуб Василь – артист, 26.03
Гоголь Микола – письменник, 1.04
Гончар Олесь – письменник, 3.04
Герасименко Кость – поет, 28.04

Гладкий Йосип – останній кошовий отаман
Задунайської Січі, 19.02
Головатий Антін – кошовий отаман, 29.05
Головатий Ферапонт – колгоспник-
пасічник, 24.05
Гетьман Вадим – політик, фінансист, 11.07
Галаган Григорій – меценат, 15.08
Гоголь-Яновський Василь – письменник,
батько Гоголя, 17.08
Григоренко Григорій – генерал КДБ, 18.08
Глушко Федір – бандурист, 6.09
Губерський Леонід – доктор філософії, 4.10
Городовенко Нестор – хоровий диригент, 21.11
Грицай Антон – військовий, 7.05.
Гриценко (Холодний) Федір – банду-
рист, 3.06.
Гордієнко Дмитро – письменник, 8.12.
Ганф Юлій – карикатурист, 8.06.
Голубовський Захарій – живописець, 16.09

Д
Докучаєв Василь – природознавець, 1.03
Джохар Дудаєв – політик, військовий, 15.02
Драгоманов Яків – декабрист, 24.02
Дунаєвський Ісак – композитор, 30.01
Давидов Олександр – співак, 6.04
Декабристи на Полтавщині, 31.05
Дольд-Михайлик – письменник, 17.03
Дяченко Амос – математик, 14.07
Дейнека Іван – хірург, 5.07
Дряпаченко Іван – художник, 16.08
Дяченко Дмитро – архітектор, 26.08
Данилко Андрій – артист, 2.10
Донець Михайло – актор, 3.10
Драй-Хмара Михайло – поет, 10.10
Духов Микола – конструктор, 26.10
Даценко Іван – льотчик-герой, вождь пле-
мені ірокезів, 29.11
Делоне Соня – художниця, 14.11
Дребен Семюел – найманець, 15.03
Дубинський Ілля – письменник, 29.03
Дмитренко Олексій – публіцист, 30.03
Дурова Надія – жінка-кавалерист, 17.09.
Драгоманов Михайло – публіцист, філо-
соф, 30.09

Є
Єсипок Володимир – кобзар, 26.12
Єрмаков Валерій – художник, скульптор-
самоучка, 24.06

Ж
Жарко Панас – народний комісар, 9.03
Житецький Павло – мовознавець, 4.01
Жученко Федір – полтавський полков-
ник, 22.04
Жученко Григорій – поет, 11.01

З
Заленський Володимир – зоолог, 7.02
Зарецький Іван – археолог, етнограф, 14.08
Зуєвський Олег – поет, 16.02
Зайкевич Анастасій – агроном, 7.01
Захарченко Василь – письменник ???
Зигін Олексій – військовик, 11.04
Зеров Микола – мовознавець, 26.04
Зайцев Іван – художник, 22.06
Завойко Василь – адмірал флоту, 28.07
Зоценко Михайло – письменник, 10.08
Загребельний Павло – письменник, 25.08
Закревська Марія – дипломатка, авантю-
риста, 5.11
Затворницький Петро – протоієрей, анти-
алкоголіст, 3.11
Засядько Олександр – генерал, «дід»
ракетобудування, 20.11
Зеров Михайло (Орест) – поет, 27.11.

І, Й
Івахненко Лідія – мистецтвознавець, 5.04
Італінський Андрій – лікар, науковець,
1.05
Йосиф (Ільницький) – церковний діяч, 7.09
Ізарський Олексіа – письменник, 30.08
Іоффе Абрам – фізик, 29.10
Івашко Володимир – державний діяч
радянської доби, 28.10
Іваненко Дмитро – фізик, 29.07. 411

К
Кононенко Харитина – громадська діячка,
18.10
Коваленко Григорій – письменник, 5.02
Кальченко Никифір – державний діяч
радянської доби, 9.02
Кричевський Василь – архітектор, худож-
ник, 12.01
Китаистий Григорій – бандурист, 17.01
Кочубей Василь – діяч мазепинської доби
XVII – XVIII ст., 18.01
Ковінька Олександр – письменник-
гуморист, 13.01
Коломієць Олексій – письменник, 19.03
Кравченко-Крюковський Іван – кобзар, 9.07
Козловський Іван – співак, 24.03
Каневський Давид – поет, 23.03
Касьян Микола – мануальний терапевт, 10.04
Куришко Катерина – олімпійська чемпіон-
ка, 12.04
Кавалерідзе Іван – скульптор, кінорежи-
сер, 13.04
Калачевський Михайло – композитор,
26.09
Казаченко Георгій – диригент, 3.05
Костенко Володимир – кінорежисер, 11.05

Козельський Яків – письменник, філософ, 29.04
 Ковпак Сидір – партизанський генерал, державний діяч, 26.05
 Кирейко Віталій – композитор, 23.12
 Кулик Василь – поет, 13.06
 Кравченко Михайло – кобзар, 27.12
 Кириченко Микола – акомпаніатор, 24.12
 Коробкін Михайло – хірург, 30.12
 Косяровська Марія – мати М. Гоголя, 29.12
 Крендовський Євграф – художник, 29.06
 Кондратюк (Шаргей) Юрій – дослідник космосу, 21.06
 Кодак Юрій – архітектор, 1.08
 Кірсо Ніна – співачка, 4.08
 Кочубей Мотря – кохана гетьмана Мазепи, 6.08
 Котляревський Іван – письменник, 29.08
 Костюківський Яків – сценарист, 23.08
 Калнишевський Петро – кошовий отаман, 11.09
 Кириченко Раїса – співачка, 14.10
 Кулик Григорій – маршал СРСР, 9.11
 Ксьондз Григорій – художник, 30.11
 Кочубей Віктор – державний діяч, 11.11
 Короленко Володимир – письменник, 25.12
 Коваленко Олександр – організатор повстання на «Потьомкіну», 8.08
 Кухар Іван – організатор с/г виробництва, 18.09
 Котляревський Олександр – етнограф, 25.09
 Капніст Марія – акторка кіно, 25.10.

Л

Ле Іван – письменник, 10.03
 Левицький Дмитро – художник, 18.07
 Левицький Григорій – художник-гравер, священнослужитель, 9.01
 Лисенко Микола – композитор, 22.03
 Лазаревський Борис – письменник, 7.04
 Лівіцький Андрій – політичний діяч, 9.04
 Лучко Клара – актриса, 1.07
 Лиман Леонід – поет, 13.08
 Литвиненко Сергій – скульптор, 5.10
 Луценко Дмитро – поет, 15.10

М

Маркус Тетяна – підпільниця, 21.09
 Мазепа Іван 0 гетьман, 20.03
 Малик Володимир – письменник, 21.02
 Мельхіседек – церковний діяч, 23.01
 Маринеско Олександр – моряк-підводник, 15.01
 Метлинський Амвросій – поет, 2.01
 Макаренко Антон – педагог, 13.03
 Мартинович Порфирій – живописець, 7.03
 Меклін Наталія – військова льотчиця, 8.09
 Моргун Федір – державний діяч, 12.05
 Мирний Панас – письменник, 13.05
 Максимович Іван – живописець, 11.08
 Міхновський Микола – політичний діяч, 31.03

Мясоедов Григорій – художник, 19.04
 Май Наталія – співачка, 25.05
 Мартос Борис – економіст, 1.06
 Максименко Володимир – артист, 15.06
 Майстренко Іван – громадсько-політичний діяч, 28.08
 Муравйов-Апостол Сергій – декабрист, 9.10
 Майстренко Яків – драматург, 12.10
 Мірза-Авакянц Наталія – історик, 23.10
 Майборода Георгій – композитор, 18.11
 Майборода Платон – композитор, 1.12
 Мневська (Орлівна) Ганна – письменниця, 16.11

Н

Никоненко Архип – кобзар, 15.05
 Несвіцький Олександр – лікар, 21.07
 Навроцький Олександр – поет, 9.08
 Назаренко Григорій – бандурист, 13.10
 Нуайме Михайло – арабський письменник, 17.10
 Неверовський Дмитро – полководець, 1.11
 Нечуй-Левицький Іван – письменник, 25.11
 Нестеренко Ганна – педагог, 17.12.
 Негребицький Іван – автор пісні «Розпрігайте хлопці коней», 12.11.

О

Оплоков Євген – гідролог, 1.02
 Омельченко Антон – дослідник Антарктиди, 6.07
 Остриян Іван – козацький отаман, 10.07
 Отришко Ярема – художник, 22.07
 Олійник Борис – поет, 22.10
 Орлик Пилип – гетьман, 21.10
 Осмяловська Катерина – актриса, 26.11
 Остроградські – родина, 13.07
 О'Коннор-Вілінська Валерія – громадська діячка, 9.12
 Оніщенко Борис – олімпійський чемпіон, 19.09
 Остроградський Михайло – математик, 24.09.
 Онацький Никанор – живописець, 21.12.

П

Пушкар Мартин – полководець часів Хмельниччини, 29.01
 Пожечевський Віктор – футбольний тренер, 4.02
 Попович Олешко – билинний богатир, 6.02
 Петриненко Діана – співачка, 8.02
 Прапор Полтавщини, 10.02
 Позен Леонід – скульптор, 26.02
 Петрик – гетьман Ханської України, 16.03
 Пильчиков Микола – фізик, 21.05
 Підпалый Володимир – письменник, 9.05
 Паскевич Іван – генерал-фельдмаршал, 19.05
 Петлюра Симон – політик, 22.05
 Пузина Костянтин – поет, 4.06
 Піроцький Федір – винахідник трамваю на електричній тязі, 17.02

Пчілка Олена – письменниця, 17.06
 Псьол – сестри – поетеси, 10.06
 Потебня Олександр – мовознавець, 10.09
 Пархоменко Володимир – історик, 9.09
 Полтава Леонід – поет, 24.08
 Піддубний Іван – борець, 8.10
 Пашенко Анатолій – співак (ВІА «Краяни»), 8.11
 Пінчук Вадим – онколог, 28.12
 Пільчук Іван – письменник, 20.12
 Підгорний Микола – політик, 18.02
 Петрашів Петро – маляр, 30.04
 Попадич Федір – хоровий диригент, 7.06
 Парфеній – церковний діяч, 28.09
 Полетика Григорій – письменник, 11.10
 Псьол Глафіра- художниця, поет, 24.10
 Путря Саша – художниця, 2.12
 Потоцький Павло – збирач музейних експонатів, 12.12
 Почесні громадяни Полтави – 11.12
 Павловський Феоктист – живописець, 16.12

Р
 Різенко Іван – педагог, 19.01
 Ремесло Василь – вчений селекціонер, 28.01
 Ромадановський Семен – інженер XVII ст., 3.03
 Роїк Віра – вишивальниця, 25.04
 Ректори Києво-Могилянської академії – полтавці, 18.04
 Родзянко – родина відомих діячів у різних сферах життя, 23.09
 Репнін-Волконський Микола – генерал, 30.05
 Ревуцький Валеріан – театрознавець, 14.06
 Руденко Людмила – чемпіонка світу з шахів, 27.07
 Роговий Феодосій – письменник, 27.08
 Радзимовська Валентина – біолог, 1.10
 Розанов Анатолій – композитор (ВІА «Фрістайл»), 28.11
 Русови – родина, 6.03
 Рігельман Микола – укр. історик, 29.09
 Ротач Петро – поет, літературознавець, 24.01
 Ручок Гнат – мікробіолог, 20.01.

С
 Селецький Петро – композитор, 14.03
 Самійленко Володимир – поет, 3.02
 Симоненко Василь – поет, 8.01
 Сластін Опакас – художник, етнограф, 14.01
 Слєпосовський Микола – хірург, 25.03
 Селюченко Олександра – керамістка, 23.06
 Середа Микола – співак, 16.05
 Сухенко Віктор – скульптор, 21.04
 Сосновий Дмитро – архітектор, 20.06
 Сидоренко Михайло – вчений-садівник, 12.07
 Соловей Оксана – письменниця, 2.07
 Скоба Антін – співець-лірник, 24.07
 Соловей Дмитро – історик, 4.11

Сковорода Григорій – філософ, 3.12
 Сурженко Олександр – диригент, 19.06
 Супруненко Петро – механік, 18.06
 Сластін Юрій – релігійний діяч, 31.01
 Савченко Володимир – письменник-фантаст, 15.02
 Семенов Владлен – архітектор, 27.06
 Свічка Леонтій – державний діяч доби Гетьманщини, 19.08
 Стрічка Іван – кобзар, 4.09
 Собачко-Шостак Ганна – майстриня декоративного розпису, 15.12.

Т
 Третяк Іван – військовий, 20.02
 Тесленко Архип – письменник, 2.03
 Тереховський Мартин – лікар-біолог, 20.05
 Тютюнник Григорій – письменник, 23.04
 Тимошенко (Тарапунька) Юрій – артист, 2.06
 Терещенко Микола – поет, 13.09
 Трошинський Дмитро – державний діяч, меценат, 6.11
 Тютюнник Григорій – письменник, 5.12
 Тьомкін Дмитро – композитор, 10.05
 Тарнавський Василь – колекціонер, 26.06
 Турхан-султан – валіде Османської імперії, 10.11
 Тютюнник Василь – військ. діяч УНР, 19.12.

У
 Українка Леся – письменниця, 25.02
 Утьосов Леонід – співак, артист, 21.03
 Ульянов Олекс – письменник, 8.05
 Убийвовк Ляля – підпільниця, 22.11.

Ф
 Фальковський (Іриней) Іван – церковний діяч, 11.06

Х
 Хоружинська Ольга – письменниця, дружина Франка, 17.07
 Холодовський Микола – генерал, 14.04
 Холодовський Михайло – художник, 12.06
 Хмара Іван – дослідник Антарктиди, 7.07
 Холодна Віра – актриса, 5.08
 Христенко Інна – дитяча письменниця, 14.08
 Хоменко Віта – піонер-підпільник, 12.09
 Хоткевич Гнат – письменник, 31.12
 Холодний Петро – державно-політичний діяч, 18.12
 Хижняк Олександр- олімпійський чемпіон з боксу, 3.08

Ц
 Цертелєв Микола – етнограф, 14.05
 Цедік Антон – доброволець батальйону «Донбас», 31.07
 Цюпа Іван – письменник, 16.10

Ч
 Чечвянський Василь – поет-гуморист, 11.03

Чухрай Олексій – композитор, 5.05
 Чубинський Павло – етнограф, поет, автор
 тексту гімну України, 27.01
 Чурай Маруся – поет-пісненик, співачка
 XVII ст., 25.01
 Чичибабін Олексій – хімік, 28.03
 Чарниш Іван – діяч доби Мазепи, 28.05
 Чемерис Валентин – письменник, 8.07
 Челомей Володимир – конструктор, 30.06
 Чіп Борис – письменник, 5.09.

Ш
 Шевченко Тарас – поет, художник, 27.03
 Швець Михайло – співак, 10.01
 Шкурат Степан – актор, 3.01
 Шемет Сергій – журналіст, політик, 6.06
 Шаповаленко Іван – художник, 3.07

Шліхтер Олександр – економіст, 1.09
 Шелухін Сергій – вчений, суспільно-
 політичний діяч, 6.10
 Шамота Микола – літературний критик, 4.12
 Ширшов Олександр – архітектор, 20.07
 Шемякін Іван – борець, 3.09
 Шепот'єв Володимир – фольклорист, 7.11

Щ
 Щуровський Петро – піаніст, композитор, 14.09
 Щепкін Михайло – актор, 17.11

Я
 Яшний Самійло – кобзар, 8.04
 Ярошенко Володимир – письменник, 23.05
 Яновська Любов – письменниця, 30.07
 Ярошенко Микола – художник, 13.12.

QR-КОДИ

1. «Запорозький марш». Євгена Адамцевича.....	4
2. Олександр Довженко «Земля»	6
3. «Заповіт» Т. Г. Шевченко. Музика Гладкого	19
4. Саундтрек радянської телепередачі «Міжнародна панорама». Василь Тютюнник.20	
414 5. «Засвіт встали козаченьки». Маруся Чурай	28
6. Гімн України. Слова Павла Чубинського	30
7. Марш І. Дунаєвського з кінофільму «Цирк».	33
8.«Очи черные». Луї Армстронг та Алла Пугачева (виступ у Північній Кореї).	36
9. Українські «Три богатирі». Олешко Попович з Пирятина.	40
10. «Молитва за Україну». Музика Миколи Лисенко	85
11. Дмитро Тьомкін – володар 4-х «Оскарів».	134
12. Наталія Май. «Мамина сорочка».	149
13. Штепсель та Тарапунька. «Частушки».	157
14. Олексій Бутовський – олімпієць з полтавського степу.	164
15. Клара Лучко у фільмі «Циган».....	186
16. Пісня «Чорнбривці». Музика Володимира Верменича.....	219
17. Бій Олександра Хижняка у фіналі Олімпіади.	219
18. ВІА «Фрістайл» та Ніна Кірсо. «Україна-ненька».	220
19. Віра Холодна – українська зірка німого кіно.	221
20. Олімпійські чемпіони Ніна Бочарова та Володимир Кисельов.	247
21. Андрій Данилко в ролі Верки Сердючки.....	279
22. Раїса Кириченко та ВІА «Країни». «Я козачка твоя».....	291
23. «Дартан'ян та три мушкетери». Запис музики у Полтаві.	
24. Максим Дунаєвський. <i>Додатки</i>	408

ЗМІСТ

Замість передмови	3
Січень	4
Лютий	35
Березень	64
Квітень	95
Травень	125
Червень	156
Липень	186
Серпень	217
Вересень	248
Жовтень	278
Листопад	309
Грудень	339
Додатки	
Полтавська губернія	370
Утворення Полтавської області	371
Перша згадка та походження назви міста Полтави	372
Цікаві факти про Полтаву	373
Цікаві факти про Полтавський край	374
Краєзнавчий музей імені Василя Кричевського	375
Полтавська битва	376
Перший музей Полтавської битви	377
Пам'ятники шведам на Полтавщині	378
Оригінальні пам'ятники на Полтавщині	380
Пам'ятники Полтавщини, створені у ХХІ ст.	381
Опішнянська кераміка	382
Національний Сорочинський ярмарок	383
Голод 1932 – 1933 рр. на Полтавщині	384
Цікаві факти про місто Кременчук	385
Нацистський терор 1941 – 1943 рр.	386
Операція «Френтик»	387
Полтавський розпис	388
Свято-Миколаївська церква у Диканьці	390
Тріумфальна арка	391
Пісня «Ніч яка місячна, зоряна, ясная»	392
«Молитва за Україну»	393
Олександр Довженко і Полтавщина	394
Фільми, що знімалися на Полтавщині	395
Єгипетські піраміди на Полтавщині	396
Більське городище Гелон	397
Полтавський інститут шляхетних дівчат	398
Чумацтво на Полтавщині	399
Чемпіони і призери літніх олімпійських ігор	400
Чемпіони та призери з Полтавської області	401
Переселенці на Полтавщині	402
Великі українські пісні, написані на Полтавщині	403
Чайковський і Полтавщина	404
Антон Чехов і Полтавщина	405
Максим Горький і Полтавщина	406
Жінки-полтавки, яких кохав Пушкін	407
Максим Дунаєвський, «Д'Артаньян та три мушкетери» і Полтава	408
Замість післямови	409
Іменний покажчик	410